

hij alleen de Engelsche satirieke kunst uit de dienstbaarheid van vooze partijpolitiek, schandaalkramerij en persoonlijke lastercampagnes heeft verlost en opgeheven tot het oneindig hooger en algemeener plan van het drama der menschelijke zonden en deugden, vreugden en smarten.

Men kent zijn reeksen didactische geschiedenissen in beeld. Ze zijn door zijn eigen kopergravures en die van anderen eendeloos vermenigvuldigd, in alle landen van Europa bekend, gecommentarieerd en populair geworden, zij zijn onnavolgbaar gebleken — en waren inderdaad een genre, waarin het onmogelijk was verder te gaan. Hij heeft in het uitvoerig vertellen van bijzonderheden — elk een schakel in den keten van zijn betoog — het uiterste bereikt van wat bereikt kan worden en mag worden. Hij is er verder in gegaan

dan de primitieven zelf, omdat zij tevreden waren met de liefdevolle koestering van het bijbelsch vertelsel dat zij zich kozen, hij grimmig en vastberaden door moest borduren op zijn thema, want hij wilde niets in het midden laten en niets ongezegd. Verbijsterend is het aantal bijzonderheden — elk met een eigen zending — dat zijn betoog illustreert, ontstellend het meedoogenloos-zaakrijke van zijn exposé, maar verbluffend vooral de nijpende logica zijner conclusies,

de klemmende vastheid van zijn vonnissen.

Wie dan hij, de artistieke incarnatie van den degelijken, fanatiek-eenzijdigen kleinburger, de fanaticus van het filistreuze, kon zedespelen als deze bedenken en uitwerken, zoo feilloos van constructie, zoo klassiek in hun fataal verloop?

Hooren wij wat de kunstenaar zelf van zijn werk te zeggen heeft:

„De redenen die mij noopten om deze wijze

van werken (designing staat er, doch de bedoeling is een algemenere dan door het woord „teekenen” zou worden weergegeven c. v.) toe te passen, waren dat zoowel schrijvers als schilders in den historischen stijl volkomen over het hoofd hadden gezien die soort van onderwerpen welke het midden houden tusschen het verhevene en het groteske. Ik wenschte dus op het doek te brengen verbeeldingen gelijk aan de

voorstellingen die men op het tooneel ziet; en ik hoop voor het overige dat zij met denzelfden maatstaf gemeten en beoordeeld zullen worden. Let wel dat ik alleen wensch te spreken van die tooneelen waarin het menschengeslacht optreedt, en deze, denk ik, zijn niet dikwijls afgebeeld op de manier die zij waardig zijn en waartoe zij gelegenheid bieden. In deze composities zullen die onderwerpen die tegelijkertijd den geest zullen bezig houden en opvoe-

HOGARTH. THE FOUR TIMES OF DAY — MORNING.